

onder leiding van Dr Baas Becking, Dr Jordan en Dr Verwey. Prof. Jordan ontkennde pertinent dat een Zeester ooit tot zulk een storing in z'n instinct zou komen. Toen ik opmerkte dat men in schoolboeken toch wel eens een afbeelding zag van dit „ongeluk” zei Prof. Jordan: „Scheveningse jongens maken op 't strand deze praeparatjes klaar en leraren lopen er dan wel in”. Het was vleidend voor mij. Maar hoe zit het nu? Is er een ter zake kundige die mededelingen kan doen overeenkomstig de werkelijkheid? Ik zou het wel eens precies willen weten.

Groningen.

H. M. HEIDINGA.

Het lijkt uitgesloten, dat een Zeester „per ongeluk”, dus op natuurlijke wijze, in zijn prooidier stikt, laat staan dat dit prooidier als een dolk door zijn rugghuid steekt. Grotere schelpdieren worden immers nooit opgeslokt, maar door de Zeester met behulp van zijn ventraal gelegen voetjes langzaam aan opengetrokken, waarna de Zeester zijn maag uitstulpt en „uitwendig” het schelpdier verteert. Daarbij stulpt de Zeester zich wel soms zo ver om zijn prooi heen, dat het er op lijkt dat hij zijn prooi in zijn geheel verzwelgt, maar werkelijk verzwoegen worden uitsluitend heel kleine schelpdiertjes, die men dan ook soms in hun maagholten aantreft, evenals wormen of resten van dode vis, enz.

Waarom nu die „doorgestoken” Zeesteren hun ontstaan te danken hebben is een duistere geschiedenis. Scheveningse kwajongens mogen dat dan wel eens gepresterd hebben — wanneer het een meermalen waargenomen verschijnsel is, lijkt die verklaring ontoereikend. Nu heb ik wel eens opgemerkt, dat als men een Zeester oppakt, die op (of om) een mossel zit, hij zich zo lang mogelijk om zijn prooi gestulpt houdt en niet gauw loslaat. Misschien is het denkbaar dat als zo'n Zeester met mossel door een garnalenkor wordt gegrepen, de mossel door de druk van vis in de kuil van de kor dwars door de huid van een Zeester wordt gedrukt, of dat ook een willekeurige schelp door de rugghuid van een Zeester wordt geprikt. Ditzelfde kan natuurlijk ook in een klein net van een schelpenvisser plaats vinden.

Den Helder.

I. KRISTENSEN.

**Middelste zaagbek, Fuut en Houtduif.** De 22e Juli nam ik op Vlieland het wijfje van de Middelste zaagbek waar. Eerst zag ik haar in zee en later op het strand. Het dier was kennelijk in de rui.

De 7e Augustus zag ik in het Vlie een Fuut. Zwerven die 's zomers ook op zee rond?

En als laatste vonden we de 9e September met onze patrouille in Appelbergen (gem. Haren) een houtduivennest met 2 bebroede eieren op 2 meter hoogte in een denneboom. Komt het meer voor, dat deze vogels zo laat broeden?

H. H. T. REKENKAMP.

**Visarend en Wespendif.** We hebben een drukke zomer gehad; een zomer met veel regen en onweer..... Toch heb ik nog tijd en gelegenheid gevonden in de natuur prachtige waarnemingen te doen. Vooral de laatste tijd nu de Visarend zijn plaats op de molen in de Doornspijkse Heide weer ingenomen heeft. Is het niet treffend dat een vogel die zo van verre komt trekken, deze plaats nu al voor het derde jaar op zijn minst bezoekt, om daar op die hoge post zijn prooi te verorberen. Op 24 Augustus deed ik daar een mooie waarneming! Op de fiets naar mijn werk gaande zag ik reeds van verre de arend zitten. Ik fietste over de grindweg tot aan het weggetje dat recht door de heide op de molen toeloopt. Hier zette ik de fiets neer, en ging de heide in, zachtjes aan, met de kijker voor de ogen. Toen de arend wat onrustig werd, ging ik plat in de hei liggen. Op een gegeven moment zag ik in het gezichtveld nog een grote vogel, die bij nader toezien een Wespendif bleek te zijn. De Visarend vloog op en ging met wijde bogen, steeds hoger schroevende, de lucht in, steeds boven de Wespendif. Toen de Wespendif boven de Welnase dennen verdwenen was, had ik ook de arend uit het oog verloren. Maar al spoedig kwam hij terug, met een tamelijk grote vis nog in zijn klauw. Hij kwam prachtig recht over me heen vliegen, en door de kijker kon ik zien, dat hij de vis al gedeeltelijk verorberd had, tenminste de kop van de vis ontbrak. Even later streek hij voor me op de molen neer! Ik vond het prachtig!



Ook hebben L. en ik in de voorzomer een nestplaats gevonden van de Edelmarter; jammer genoeg waren de jongen reeds weg, maar alles wees er op dat hier in een holle eik de jonge marters grootgebracht zijn.....  
H. DE BOER.

**Afweervertoon van de Dagpauwoog.** Een dezer dagen liep ik wat in Wytham, een prachtig bos bij Oxford, waarover ik binnenkort iets meer hoop te vertellen, en vond onder een stuk boomschors een Dagpauwoog. Het was kil, regenachtig weer, en de vlinder was dan ook helemaal verstijfd en zat stil met de vleugels opgevouwen. Mijn bewegingen deden hem plotseling de vleugels spreiden, waardoor inplaats van de onopvallende, donkerbruinevlekten onderkanten ineens de prachtig gekleurde bovenkanten zichtbaar werden, met de mooie ronde, aan ogen herinnerende vlekken. Een paar keer flapte hij met de vleugels, toen vouwde hij ze weer op. Bewoog ik mijn hand weer even, op een afstand van een halve meter, dan begon het vleugelklappen onmiddellijk weer. Ik had vroeger al eens in Hulshorst gezien, hoe geweldig een van onze volière-gaaien, die dat voor het eerst van zijn leven zag, daarvan schrok, en ik twijfel er dan ook niet aan, dat dit vertoon ook in de natuur een afschrikwekkende werking heeft. Proeven daarover, vooral ook proeven waarbij afwisselend met normale vlinders ook vlinders gegeven worden, waarbij de bonte kleur door afpoetsen van de schubben weggenomen is, willen we het volgend jaar gaan verrichten. Wat me deze keer opviel (en me in mijn mening versterkte, dat dit vertoon een echte aanpassing met schrikwekkende werking moet zijn), was dat de vlinder zijn kleuren naar mijn hand richtte, en wel zo dat de hand, als hij zou kunnen zien, altijd pal op de vleugelbovenkant keek. Hield ik mijn hand rechts, dan draaide de vlinder zijn rugkant naar rechts, hield ik mijn hand links, dan draaide de vlinder zijn rugkant prompt die kant uit. Ik kon mijn hand zo gek niet bewegen, of de vlinder speelde het klaar, zijn grootste oppervlak er heen te keren. Het zou de moeite waard zijn, om eens na te gaan of de verwante soorten, de vossen, de Schoenlapper, de Rouwmantel (die allemaal het vleugelspreiden vertonen en ook van boven veel bontere gekleurde zijn dan aan de onderkant, maar die geen van alle die pauwoogvlekken vertonen) zich ook zo mooi op het „gevaar” richten, of dat ze misschien in dit opzicht minder gespecialiseerd zijn. Weet een van onze lezers hier misschien meer over? Dan zijn we voor een kleine mededeling heel dankbaar!  
N. TINBERGEN.

De laatste jaren heb ik nogal veel gelet op de houdingen die dagvlinders en ook andere daginsecten bij het zonnen, bij bloembezoek en bij andere belangrijke bezigheden innemen. In grote trekken kunnen we daarbij twee categorieën onderscheiden: soorten die dan hun vleugels dichtklappen (Citroentje, Hooibeestje, Zandoogje, Gewone spinnendoder) en soorten die de vleugels spreiden (Dagpauwoog en alle andere vossen, Argusvlinder, vele zweefvliegen, wolzwevers). Dat spreiden geschiedt dan weer al naar de soort op enigszins verschillende manieren. Bij het zonnen wordt bovendien het lichaam steeds in een zeer bepaalde stand t.o.v. de zon gebracht; de categorie met de dichtgeklapte vleugels plaatst het lichaam loodrecht op de zonnestralen, heeft m.a.w. de zon links of rechts; de categorie met de gespreide vleugels plaatst het lichaam in het verlengde van de stralen en heeft daarmee de zon pal voor of pal achter. Ook bij het zonnen dus een duidelijk en zelfs specifiek richten. Bij het naderen van (met dichtgeklapte vleugels) zonnende Zandoogjes viel het me meermaals op, dat ze de voorvleugels van tussen de achtervleugels uit naar voren trokken zodat de oogvlek op de voorvleugeltop zichtbaar werd. Ik heb dit altijd als een afweerreactie beschouwd. De Gewone spinnendoder „dreigt” (eveneens dwars staande) door het roodzwarte achterlijf van onder de dichtgeslagen vleugels uit iets opzij naar het gevaar toe te bewegen. Of er van een richten t.o.v. het gevaar sprake is, heb ik nooit beproefd en een antwoord op de vraag van Tinbergen is dit dus eigenlijk niet, maar ik geloof wel dat we eruit mogen afleiden, dat de besproken soorten op verschillende prikkels (zon, voedsel, sommige ook op gevaar) elk voor zich steeds met één en dezelfde houding reageren, waar dan nog een richten t.o.v. de prikkelbron (zon, gevaar) kan bijkomen.  
J. WILCKE.